

Bageridebatt i Granma

Kasta inte ut barnet ...

J.P. Garcia Brigos

Som gammal ordförande i en kommundelsnämnd vill jag ta upp kärnfrågan: ägandets roll i ett socialistiskt samhällsbygge. Hur vårt dagliga bröd ska framställas är ingen struntsak. Om vi utgår från tesen om "samhälleligt ägande av de grundläggande produktionsmedlen", ska brödbagerierna självklart ingå.

Men vad menar vi med samhällelig egendom? Om det betyder att alla äger den, hur kan vi då ha så stora problem med stölder på en del arbetsplatser och inte andra?

Det finns långvarig, omfattande erfarenhet av frågan om ägandet och socialismen, dels praktisk på olika håll sedan oktoberrevolutionen i Ryssland, dels teoretisk alltsedan Marx, Engels och Lenin och alla förespråkare eller belackare av socialism efter dem.

Men det samhälleliga innehållet i ägarformen handlar om mer än hur produktionen organiseras och bestäms juridiskt. Det handlar också om vad som är "grundläggande produktionsmedel". Oftast menas då omfattande eller särskilt viktiga verksamheter. Vad är då brödtillverkningsen?

Under de värsta krisåren 1991-93 var brödet nästan den enda vi kunde vara säkra på. Vårt lokala bageri, ägt av statliga livsmedelsindustrin UBIA, fungerade bra. Det höll högre kvalitet än många andra fast de hade samma tillgång till råvaror och maskiner. Produktionen var stabil och det förekom inga stölder. Hur kom det sig att detta bageri fungerade så bra genom åren, och många andra.

Vi i kommundelsnämnderna lärde känna bagarna, höll ett öga på saker och ting och utkrävde ansvar. Vi deltog emellanåt i arbetet och fick erfarenhet av hur arbetarna hade det på arbetet och i sina liv. Direktören tog också i allt och kände alla. Och en aktiv fackföreningsavdelning samlade arbetarna och såg till att deras behov och intressen tillgodosågs – så gott det gick under dessa värsta krisår.

Jag kanske idealiserar lite, men det viktiga är att inte glömma eller förvanska vår historia. Många statliga företag har fungerat och fungerar bra, utan att vara perfekta, under mycket svåra och komplicerade förhållanden. Varför gälla det inte alla?

Låt oss inte kasta ut det statliga ägandet med badvattnet. Vi måste när vi nu förändrar formerna tänka på innehållet, öppna för olika sätt att organisera produktionen av varor och tjänster, men inte hur som helst. För att bygga socialism måste vi återskapa den varje dag, i allt vi gör, det är den enda garantin för vår fortlevnad som nation.

Arbetarmakt, inte ägande

N. Paez del Amo

När det gäller frågan om bagerier håller en del konservativa hårdnackat fast vid centralstyrning. Låt mig göra klart att kooperativa former för produktion av varor och tjänster är helt förenliga med den socialistiska principen om "Från var och en efter förmåga, till var och en efter arbete". Den stora skillnaden mellan kapitalism och socialism ligger inte i ägandeformen utan i makten över de grundläggande produktionsmedlen, liksom i de jämlika möjligheter och fördelning av rikedom som socialismen eftersträvar.

Jag tror inte att delägare ostraffat skulle kunna stjäla från sig själva på det sätt som förekommer i ett centralstyrt system: varor och material försvinnas och hamnar i händerna på egenföretagare som är beroende av dem när det inte finns någon grosshandel. Om alla dessa bagerier (liksom all detaljhandel) kunde och måste köpa sina varor lagligt och skapa en produkt som de kan sälja på en marknad styrd av tillgång och efterfrågan (en ekonomisk lag som fullt ut kan tillämpas i ett socialistiskt samhälle trots alla som tror tvärtom) och betala skatt och avgifter till staten, tror jag inte något skulle komma undan med att lägga beslag på sådant som tillhör hela arbetarkollektivet. Och om de genom sitt arbete kan skapa välstånd för sig själva och andra genom effektivt företagande är det bara att välkomna.

Kommunistpartiet och den proletära staten kommer att finnas där med sin infrastruktur och sina socialistiska institutioner för att skydda systemet och folket mot ogärningar. I det nuvarande skedet av samhällsutvecklingen måste arbetare kunna uppleva frukterna av sitt arbete och se resultat i eget och familjens välbefinnande. Folket måste uppleva att deras dagliga arbete leder till att deras växande behov tillfredsställs. Det är den grundläggande socialistiska principen.